

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

38. Xauerius victoriam de Acenis proconcione longè absens denuntiat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

tia armatos, & cum iis irruit in Acenos qui ad custodiam captorum ducenti remanserant, eosque ad vnum deleuit. Inde sorte gestiens in sperata, cum nobilium suorum flore, duobus trieribus quas deseruerant Aceni secundo flumine ad Lusitanos venit, gratulatus est illis victoriam qua ipse triumphabat, iniquissimi hostis eade regno per eam restitutus; idemque regnum clientelari tributo perpetuo, Lusitaniae regibus fide publica obstrinxit. Vnum tot laetitiae deerat, vt retruderetur in Somatram Rex Viantani, qui & classis auxiliariae specie paternam Malacam trecentis nauibus recuperaturus aduenerat; atqui hoc etiam, non armis & sanguine, sed meru confectum est. Nam cataleptis quae foederatorum Acenorum successus opperiebantur ad eum reuersis, stragis illorum miserum nuncium hasta medium traiecit, simulataque morbi grauitate, confusus, & pauens receptui cecinit.

38

Xaverius visionem de Acenis pronuncione longe habens denuntiat.

38. Malacam interea horum omnium ignaram, expectata obsidio, vel impetus hostium angebat, & nihilo quam ante leuius desperabat; cum Deo visum, indignam licet consolari, vt disceret promissis Xaverij quantum fidei deberetur; quantum fiducia, illius intercessioni, ac tutela. Nam qui prouido nutu, expeditionis eius momenta singula in famuli sui commendationem dispensarat, diem pugnae illius horamque ita designauit, vt in dominicum, & Decembris quartum incideret, ex computatione veteri censendum, hora fuit ante meridiem tertia, peragebatur sacra res solempni ritu in maiori templo, aderat populus cum Mello Praetore, Euangelio decantato Xaverius consensu suggestu concionabatur, cum ecce tibi in cursu dicendi repente contigit, sed speciem praefrens ab se quam longissime translata ad noua quaedam, & admiranda spectacula; manus in pugnam arcte pressas tenebat; defixos in Christum de cruce pendentes oculos, cuius effigies chori medio sub arcu visebatur, vultus identidem mutabat, dabatque colores, nunc valde alacris, modo miserentis, tum acri dolore prostrati, & afflicti, habitu corporis ad eos affectus conformato: inde velut ab sensibus auulsus fari, perplexis truncisque sententiis, & verbis interceptis, sed quae auditor facile coniecit ad pugnam aliquam pertinere, cuius varias spectaret vices, aggressiones, fugas, strages, & fusi cruoris imaginem plurimam, quibus fere haud minus quam ipsemet sanctus, populus extra se positus stupebat, praesertim cum cepit animaduertere, vel ad se hos motus, vel ad aliquos saltem e Christianis attinere. Narrationes enim perobscuras interpungebat piis ad Deum precatiunculis, meminisset illos, suos esse, sua causa morti sese obicere, seruaret illos, ab iis tam paucis defenderet tantam multitudinem hostium, ne vellet suae gloriae militantes, & propugnatores fidei in regionibus Orientis a Barbaris vinci. Sub haec nouum describens conflictum nouos affectus induebat, donec facie demum serenata exitusque inspector, & compos, quem intimis precibus efflagitauerat, brachia in oram pulpiti, caputque deposuit, haesitque illic silens quantum sit temporis in recitando ter Symbolo; silente pariter, attonito

attonitoque auditore ad obscuritatem tam densi ænigmati: nec diu suspensos tenuit, erecto enim mox capite, oreque angelum spirante Recitemus inquit, fratres, semel orationem Dominicam, & virginis salutationem, ad agendas Deo Victoriæ gratias, quam hac ipsa hora classi nostræ, de Acenis dedit. Aderit die veneris illius nuncius, sequetur statim post triumphans exercitus, vestrorum hostium spoliis lætus, & locuples: quibus diebus pulpito exscendit. Ad hæc concio vniuersa spebus miris post abiectos diu animos excitata, gestire gaudiis, Deo gratias agere, admirari, de prædicare viri sanctitatem, Deum quoque precari, quamprimum hæc rata ostenderet; edictum quatrimum annus fuit, die tandem hebdomadæ sexto compleri littus, arreæti omnium in mare oculi, si quod velum in prospectum se daret, nec frustrata est expectantes mora. Eo ipso die Manuel Godignus appulit, præmissus ad Mellum Victoria præco, dein classis Præfectus Franciscus Deza (quem confecti prælij locus cognominavit Parlem) cum classe triumphanti, portui successit, minores birenes hostibus creptas quatuordecim trahens; triremes tres, & octo nauigia, nam quassa & nautis destituta igni consumpserat. Occurrit inuehenti vniuersa post Xauerium ciuitas, præibat vir sanctus Christum in cruce sublimem præferens, vt illum tam clari auctorem prælij, & victorem, primæ gratiarum exciperent laudes, & primi festarum machinarum fragores salutarent. Victores denique in terram è nauibus egressos, à primis ducibus ad vsque postremum gregarium multis cum lachrimis tenerè amplexus, vicissim ab singulis reuerenti complexu incredibili voluptate resalutatus est.

Tanti porrò huius facinoris nomen haud paulò vrgentius, quàm lustanda pars Indiæ altera discessum Xauerij maturauit. Inspecturus Patres quos ad excolendam tuam in Christo natu primam Piscariæ oræ Ecclesiam miserat, adolescentes circiter viginti quos focura vexerat ex Molucis, Gonsaluo Fernandio Goam commisit traducendos, vt in seminario sanctæ fidei docerentur, & suorum magistri diuinis in rebus euaderent, ac Fernandium quidem addictissimum sancto Patri, nulla hinc merces morabatur, nisi quam pia caritas promeretur; nauulum tamen illi iusto largiùs exsoluit, cum ter inculcauit eius nauim grande periculum subituram. Et verò ad scopulum allisa prope ab exitio absuit, sed ne sancto spes suæ cum ea interirent, Goam precibus ipsius incolumis attingit. Aliud interim in nauj Garziæ de Sofa, naufragium illum expectabat, aliaque diuinæ prouidentia tutela. Transmittendo Zeilani sinu tam insanam Euris, & indomitam rupit tempestatem, vt parem Xauerius vidisset nullam; ac ne suum pondus nauim demergeret, leuanda fuit omnium iacturâ, sed ventus instabat ita præceps & procella furor, vt nec vela nautis, nec gubernaculo pareret nauis. Sic diu noctuque triduum iactata, & propè deserta, solo gnomone regebat. Consternatio vecturum, eiulatus, vota, & ploratus qualia inducit mors præsens, & terribilior ipsa morte, irati Oceani facies, qua fortè natura formidabilius

39

Indiam peti-
tempestatem
prædicat, &
sedat eius in
illa sensus in-
terior.